

Lea Korsgaards grundlovstale

Taler

Lea Korsgaard
Ansvarshavende chefredaktør,
Zetland

Dato

5. juni 2016

Sted

Arbejdermuseet

Omstændigheder

Tale holdt på Arbejdermuseet, der i dagens anledning inviterede til et større arrangement sammen med Ungdomsbureauet og Danske Gymnasieelevers Sammenslutning.

Hvad skal vi frygte for? Og længes efter? En grundlovstale

5. juni 1849 underskrev Frederik 7. Danmarks første grundlov midt under en blodig borgerkrig – en krig, der flænsede sig ned gennem den danske helstat med kongeriget Danmark mod nord på den ene side og hertugdømmerne Slesvig og Holsten mod syd på den anden side.

Siden der lærte vi i skolen og i historiebøgerne, at den danske grundlov – som noget helt enestående i verden – blev til i fred og fordragelighed. Vi lærte, at et mægtigt folketog gik til kongen, der skænkede det danske folk en fri forfatning, hvorefter “alle tog hjem og spiste”, som eksempelvis tidligere statsminister Anders Fogh Rasmussen formulerede det i en grundlovstale for nogle år siden.

Han havde ikke ret. Denne her nationale myte om grundlovens fordragelige fødsel passer så langt fra. Ja, der blev uden tvivl spist aftensmad rundt omkring i københavnske hjem om aftenen 5. juni 1849. Men denne aftensmad blev indtaget midt under Treårskrigen, hvor borgere, der boede i samme stat, slog hinanden ihjel med geværer og kanoner for at kæmpe for retten til at bestemme frit i det territorium, de hver især kaldte deres. Så grundloven blev ikke til uden kamp. Grundloven blev til midt i en krig.

Og lige siden har 5. juni været en politisk kampdag. En dag, hvor kampen om, hvem vi egentlig er som folk, bliver udkæmpet gennem ord og handlinger. Kampen om, hvad vi vil som folk. Kampen om, hvad vi drømmer om, hvad vi længes efter og hvad vi frygter for.

Da folkestyret endegyldigt var indført i 1915 var kampen for demokratiet slut – i hvert fald formelt. Men andre afgørende kampe trådte i stedet for. Sociale kampe. Klassekampe. Kampen mod besættelsesmagten. Kampen mod censuren. Kampen for retten til sin egen krop. Kampen for, at vi kvinder fik en lige så naturlig plads på arbejdsmarkedet som mænd. Kampen for børns ret til at være børn. I dag – på denne fine markeringsdag – synes jeg, det er værd at huske, at nogen kæmpede disse kampe for os.

Det er kun lidt mere end halvandet hundrede år siden, nationen fik en fri forfatning. Det er kun lidt over 100 år siden, at hele folket blev omfattet af den forfatning, også kvinder og tyende. De kampe, der lå forud for de her enorme samfundsomvæltninger – ligger kun to-tre generationer væk. De blev kæmpet af vores oldemødre og tip-oldefædre. De blev kæmpet af mennesker, der var i stand til at forestille sig, at alternativer til den herskende orden var mulige. Det var mennesker, der ikke alene forholdt sig til, hvordan deres land og deres tilværelse så ud. Men også, hvordan deres land og deres tilværelse kunne, se ud. Det var deres håb, deres længsel, deres drømme og deres kamp, der gav os den gave det er, at vi når, der er valg kan vandre ned til vores lokale valgsted, sætte vores blyantskryds og vide med os selv og hinanden, at friheden til at gøre netop det, er fuldkommen uvurderlig.

“Tvivl aldrig på,” som den berømte antropolog Margaret Mead engang formulerede det, “tvivl aldrig på, at en lille gruppe eftertænksomme, engagerede borgere kan forandre verden. Faktisk er det de eneste, der nogensinde har gjort det.”

Vi lever i et land, hvor vi kan stemme frit, hvor der er fred, hvor mænd, kvinder og børn har retten til at bestemme over deres egen tanke og krop. Hvor vi kan tale frit. Færdes frit. Forsamles frit. Elske frit. Og alligevel, besynderligt nok, er det som om, vi har glemt, at bag hver eneste af de friheder ligger en kamp, som nogen har kæmpet for os – somme tider endda med livet, æren eller deres egen frihed som indsats.

Så hvilke kampe står og venter på at blive taget i dag? Det gør en hel del. Vi lever i krisernes tid. Vi lever i en alvorlig tid. Da jeg blev ung i 1990'erne sagde man, historien var slut, at vi var nået i mål. Men virkeligheden viste sig helt anderledes.

I dag står vi midt i en opmærksomhedskrise, vi har skabt et evigt accelererende samfund, der risikerer at fjerne selve betingelserne for at kunne leve sammen: Nærværet mellem os som mennesker.

Vi står også midt i naturens krise (som i øvrigt er en konsekvens af det accelerere samfund). Vi har mistet forbindelsen til naturen – og dermed også respekten af og forståelsen for den. Vi har glemt, at vi er natur. Vi har glemt, at vi er dybt, dybt forbundet til jorden gennem alle dem, der levede her før os og alle dem, der skal leve her efter os. Naturen er min, men den er også min oldemors og den er også min sønners sønners sønners. At vi har glemt det, er en katastrofe af epokale dimensioner.

Vi står også i en økonomisk krise. Vi står i en historisk flygtningekrise. Medier og politikere befinder sig i en tillidskrise – jeg er barn af den danske højskolebevægelse, jeg er født med troen på det grundtvigiansk lys og håb, men jeg må ærligt indrømme, at jeg somme tider synes, verden af i dag er mere mørk en lysende.

Noget af det, der for tiden holder mig mest vågen om natten, er frygten for den højrenationale bølge, der skyller hen over Europa for tiden – og som nu også er nået til Danmark i form af flere forskellige nye partier. Det er en bølge, som risikerer at disintegrere et helt kontinent og mere end et halvt århundredes forsøg på at holde fred ved at holde sammen.

Vi skal være alvorligt bange for den bølge. Lykkes det ikke Europas moderate kræfter at finde svar på nogle af tidens store udfordringer – flygtningekrise, tillidskrise – så står andre kræfter klar til at tage over. Og det er kræfter, der vil forandre kontinentet fundamentalt. Jeg ønsker ikke, at mine børn skal vokse op i det Europa, som disse kræfter tegnet omridset af.

Men hvad vi ikke skal være bange for er de mange tusinde helt almindelige mennesker, som bølgen har samlet op. Deres frygt for at vokse op i en utryk boligblok, deres angst for at miste deres job, deres følelse af at være på fjern, fjern afstand af magthaverne, deres oplevelse af, at globaliseringen presser deres muligheder for at leve et trygt og meningsfuldt liv er legitim. Deres kamp er måske ikke altid særlig smuk at se på, men det er ikke bare en kamp i følelsernes vold – sådan som nogle af os, der har vores på deres tørre, ynder at hævde. Deres kamp er grundlæggende en interessekamp i gammeldags forstand. Og det bliver

vi nødt til at forstå og respektere, hvis vi skal være med til at brolægge en anden vej at gå af, end den, de højrenationale partier er i fuld gang med at asfaltere for dem.

Ungdommen har en opgave i dag. Og når jeg siger, ungdommen så mener jeg alle, der er unge i hovederne – for som Bobby Kennedy engang sagde, er ungdom snarere et moralsk valg, end et spørgsmål om alder. Ungdommens opgave er den her: At lytte alvorligt efter frygten, respektere den og forstå den.

For det gode ved frygten er, at den er i familie med længslen.

Den visionære drift og den sociale fantasi, der skal forhindre, at vi tilintetgør kloden og betingelserne for vores egen fred, den begynder i frygten – og slutter i længslen. Det er når vi længes, at vi er i stand til at handle. Det er når vi længes, at vi er i stand til at kæmpe. Det er når vi længes, at vi kommer i tanke om vores eget enorme potentiale for forandring.

“Tvivl aldrig på, at en lille gruppe eftertænksomme, engagerede borgere kan forandre verden. Faktisk er det de eneste, der nogensinde har gjort det.”

Glædelig grundlovsdag.

Kilde

zetland.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lea-korsgaards-grundlovstale-2016>